

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบล
ริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการ
ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ๕ ขั้นตอน ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบล
ริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิง
ปริมาณ (Quantitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแจงแบบสอบถามกับกลุ่ม
ประชากรที่กำหนดไว้ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย
วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ก. เชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี กำนันตำบล
ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน ๖,๘๘๓ คน^๑

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
จำนวน ๓๗๘ คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (Taro

^๑ เทศบาลตำบลริมปิง, แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลริมปิง, (งานธุรการเทศบาล : ตำบล
ริมปิง, ๒๕๕๗ – ๒๕๖๐), หน้า ๑๐.

Yamane, ๑๙๖๗) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน ๓๗๘ ตัวอย่าง

๑) ทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (Taro Yamane, ๑๙๖๗)^๒ เป็นการกำหนดขนาด/จำนวนตัวอย่างในกรณีที่สามารถรู้จำนวนหรือเชิงปริมาณประชากร เช่น นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี กำนันตำบล ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนในเขตเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทั้งหมด ๑๐ หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น ๖,๘๘๓ คน การหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n) ได้ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้

N = จำนวนประชากรที่ทราบค่า

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้ (Allowable error 0.05)

วิธีทำ	n	$\frac{6,883}{1 + 6,883 (0.05)^2}$	
	=	$\frac{6,883}{1 + 17.21}$	= $\frac{6,883}{18.21}$

ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน n = 378 คน

๒) หาขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชาชน ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละหมู่บ้านด้วยการเปรียบเทียบสัดส่วน

๓) ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างคือ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี กำนันตำบล ผู้ใหญ่บ้านและประชาชนในเขตเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทั้งหมด ๑๐ หมู่บ้าน แยกเป็นหมู่บ้าน ดังตารางนี้

^๒ สุรีย ศิริโกการภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๙ - ๑๓๐.

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	จำนวน (คน)	กลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ ๑ บ้านทุ่งป่าแก	๔๗๔	๒๕
หมู่ที่ ๒ บ้านร่องกาศ	๒๒๖	๑๕
หมู่ที่ ๓ บ้านฮ่องแล้ง	๒๘๓	๑๕
หมู่ที่ ๔ บ้านศรีบังวัน	๘๙๖	๕๐
หมู่ที่ ๕ บ้านเจดีย์ขาว	๙๔๕	๕๐
หมู่ที่ ๖ บ้านสันริมปิง	๑,๒๘๐	๗๐
หมู่ที่ ๗ บ้านหนองผำ	๘๗๙	๕๐
หมู่ที่ ๘ บ้านป่ายาง	๙๑๓	๕๐
หมู่ที่ ๙ บ้านสบปะ	๕๒๖	๓๐
หมู่ที่ ๑๐ บ้านกลางทุ่ง	๔๒๘	๒๐
จำนวนประชากรในทะเบียนบ้านกลาง	๓๓	๓
รวม	๖,๘๘๓	๓๗๘

ข. เชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยพระสงฆ์ จำนวน ๑ รูป และผู้ทรงคุณวุฒิระดับบริหารของเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน ๗ คน มีรายละเอียดดังนี้

๑) พระวิทยา	พรหมพิงค์	รองเจ้าอาวาสวัดเชตุวันหนองผำ
๒) นายอเนก	มหาเกียรติคุณ	นายกเทศบาลตำบลริมปิง
๓) นายศุภกฤต	วันมาละ	รองนายกเทศมนตรี
๔) นายมิตร	สิงโตวะนา	กำนันตำบลริมปิง
๕) นายวิชัย	พรหมพิงค์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๐ บ้านกลางทุ่ง
๖) ว่าที่ ร.อ.อุเทน	มะโนชัย	รองนายกเทศมนตรี
๗) นายชาญชัย	นวกุณานนท์	ประธานศูนย์ยุติธรรม ตำบลริมปิง
๘) นายอำนาจ	คำฟู	ประธานสภาเทศบาลตำบลริมปิง

๓.๓ เครื่องมือการวิจัย

ก. เชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม (Questionnaires) โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ๑) ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับบทบาทของผู้นำในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
- ๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- ๔) สร้างเครื่องมือ
- ๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
- ๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
- ๗) ปรับปรุงแก้ไข
- ๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ๒) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ๒) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และ ๔) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ตามหลักพุทธวิธี เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถาม เพื่อสอบถามในเรื่องเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) วิเคราะห์โดยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วยสาเหตุความขัดแย้ง ๕ ด้าน คือ ๑) ด้านความสัมพันธ์ ๒) ด้านผลประโยชน์ ๓) ด้านความเชื่อ/ค่านิยม ๔) ด้านข้อมูล/การสื่อสาร และ ๕) ด้านโครงสร้าง

โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ๕ ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักของคะแนนดังนี้

- ๕ หมายถึง มีระดับความขัดแย้ง มากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีระดับความขัดแย้ง มาก
- ๓ หมายถึง มีระดับความขัดแย้ง ปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีระดับความขัดแย้ง น้อย
- ๑ หมายถึง มีระดับความขัดแย้ง น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการจัดการ ความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม ปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือที่สร้างไว้

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธาน และกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมา ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน ประกอบด้วย

(๑) ดร.บุศรา โพธิสุข ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

(๒) ดร.เสนห์ ใจสิทธิ์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

(๓) ดร.ศรัณ นันตาสิต ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

(๔) อาจารย์ประเด่น แบนปิง ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

(๕) อาจารย์อาเดช อุปนันท์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของ แบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๕ ถึง ๑.๐ ข้อที่ใช้ค่าไม่เหมาะสมทำการปรับปรุงแก้ไขตาม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) แก่บุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ ตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient)^๓ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๔๗

๔) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

ข. เชิงคุณภาพ

ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีสาระสำคัญของการนำหลักพุทธรวิธีมาใช้ในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๓.๔ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

ก. เชิงปริมาณ

๑) รวบรวมเอกสาร ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๒) ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถาม และขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลถึงกำนันและผู้ใหญ่บ้านตำบลริมปิง ทั้งหมด ๑๐ หมู่บ้าน เพื่อขอความร่วมมือไปยังประชาชนของแต่ละหมู่บ้านในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน หลังจากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓) ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายคือประชาชนตำบลริมปิงทั้งหมด ๑๐ หมู่บ้านจำนวน ๓๗๘ คน ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

ข. เชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และทำการบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึก

^๓ สีน พันธุ์พิณิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ก. เชิงปริมาณ

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

๑) นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form)

๒) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓) การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

๓.๒) ระดับบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๓.๓) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย (Mean)

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐ – ๕.๐๐ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐ – ๔.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐ – ๓.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐ – ๒.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐ – ๑.๔๙ กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

๔) การเปรียบเทียบบทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยจำแนกเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่า (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่า มีความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference :LSD)

๕) ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการความขัดแย้งของประชาชนในตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Question) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่

ข. เชิงคุณภาพ

๓.๕.๒ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้น จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)